

İHRACAT MEVZUATI

Yaşam ÇİÇEK
Gümrük Uzmanı

I. BÖLÜM: İHRACAT MEVZUATI

- İhracat ile ilgili her türlü işlem, ihracata ilişkin hükümler içeren **kanunlar**, iki veya çok taraflı **uluslararası anlaşmalar** ile **İhracat Rejimi Kararı**, bu karara istinaden çıkarılan **yönetmelik, tebliğ ve talimatlar** ile çerçevesinde yürütülmektedir.

Gümrük Mevzuatı

- 1. 4458 sayılı Gümrük Kanunu (150-151. Md.)(04.11.1999/23866 RG)
- 2. Gümrük Yönetmeliği (510-517. Maddeler) (31.05.2002/24771 - Mükerrer RG)
- 3. Gümrük Genel Tebliği
- 4. Gümrük Genelgesi

Dış Ticaret Mevzuatı

- 1. 95/7623 sayılı İhracat Rejimi Kararı (06.01.1996/22515 RG)
- 2. İhracat Yönetmeliği (06.06.2006/26190 ve 12.7.2008/26934 RG)
- 3. İhracat Rejimi Kararı'na bağlı İhracat Tebliği
- 4. Dış Ticarete Teknik Düzenlemeler ve Standardizasyon Yönetmeliği'nin İhracata İlişkin Hükümleri
- 5. 95/7616 sayılı İhracatta Kota ve Tarife Kontenjanı Belirlenmesine ve İdaresine İlişkin Karar
- 6. İhracatta Kota ve Tarife Kontenjanı Belirlenmesine ve İdaresine İlişkin Yönetmelik
- 7. 94/6401 sayılı İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı
- 8. 14.10.1988 tarihli ve 88/13384 sayılı Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu

Kambiyo Mevzuatı

1. 1567 sayılı Türk Parası Kıymetinin Korunması Hakkında Kanun
2. Türk Parasının Kıymetinin Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar
3. Tebliğler
4. Genelgeler

Diğer Mevzuat

1. Vergi Mevzuatı (KDV, ÖTV vb.)
2. Teşvik Mevzuatı

II. BÖLÜM: BAŞLICA TANIMLAR

1. “İHRACAT REJİMİ” NE DEMEKTİR? (GK Md. 150, İY Md. 4(e))

- 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 150/1. Maddesi İhracat Rejimi'nin tanımını yapar.
- Buna göre ihracat rejimi, **serbest dolaşımda bulunan eşyanın ihraç amacıyla Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkışına ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir.**
- İhracat Rejimi Yönetmeliği'nin 4. Maddesinde ise “İhracat” tanımına yer verilmiştir. Buna göre ihracat, bir malın, yürürlükteki ihracat mevzuatı ile gümrük mevzuatına uygun şekilde Türkiye gümrük bölgesi dışına veya serbest bölgelere çıkarılmasını veyahut Müsteşarlıkça ihracat olarak kabul edilecek sair çıkış ve işlemlerdir.

2. “FİİLİ İHRACAT” NE DEMEKTİR? (*GK Md. 151, İY Md.4(f)*)

- 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 151. Maddesi, “fiili ihracat” kavramını tanımlar.
- Buna göre, ihraç eşyası, buna ilişkin gümrük beyannamesinin tescili sırasında bulunduğu durum ve niteliğini gümrük denetiminden çıktığı sırada da aynen muhafaza etmesi ve bu haliyle Türkiye Gümrük Bölgesi’ni terk etmesi koşuluyla fiilen ihraç edilmiş sayılır. Bu durumda, ihraç eşyası üzerindeki gümrük denetimi sona erer.

3. “İHRACAT SERBESTİSİ” NE ANLAMA GELİR? (*İRK Md.4*)

- İhracat serbestisi, kanun, kararname ve uluslararası anlaşmalarla ihracı yasaklanmış mallar dışında kalan bütün malların ihracatının, İhracat Rejimi Kararı çerçevesinde serbest olmasıdır.

4. KİMLER İHRACAT YAPABİLİR? (İY Md. 4 (e))

- İhracatçılar, ihracat yapabilir.
- İhracat Yönetmeliği “İhracatçı”yı şöyle tanımlar:
- “İhraç edeceği mala göre ilgili İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine üye olan, vergi numarasına sahip gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişilik statüsüne sahip olmamakla birlikte yürürlükteki mevzuat hükümlerine istinaden hukuki tasarruf yapma yetkisi tanınan ortaklıkları”

III. BÖLÜM:

İHRACAT ŞEKİLLERİ

- İhracat şekilleri İhracat Yönetmeliği'nde tanımlanmıştır. Bu Yönetmeliğe bağlı olarak yayımlanan aşağıdaki İhracat Tebliği ile ihracat şekillerinin usul ve esasları belirlenmiştir.
- 1. İhracat: 2006/4 sayılı Takas Veya Bağlı Muamele Yoluyla Yapılacak İhracata İlişkin Tebliğin Yürürlükten Kaldırılmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: İhracat 2008/10)
- 2. İhracat: 2006/3 sayılı Ticari Kiralama Yoluyla Yapılacak İhracata İlişkin Tebliğin Yürürlükten Kaldırılmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: İhracat 2008/9)
- 3. İhracat: 2006/6 sayılı Transit Ticarete İlişkin Tebliğ Yürürlükten Kaldırılmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: İhracat 2008/11)
- 4. İhracat: 2008/12 sayılı Bedelsiz İhracata İlişkin Tebliğ
- 5. Anlaşmalar: 2008/1 sayılı Yurt Dışı Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri Kapsamında Yapılacak İhracat ve İthalata İlişkin Tebliğ
- 6. İhracat: 2007/6 sayılı Offset Uygulamalarına İlişkin Tebliğ
- 7. İhracat: 2006/7 İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ

1. DIŞ TİCARET MEVZUATINDA İHRACAT İŞLEMLERİ NASIL SİNIFLANDIRILIR? (İY Md. 5, 6,7, 8,9,10,11,12,13)

1. Ön izne bağlı ihracat
2. Kayda Bağlı İhracat
3. Konsinye İhracat
4. Yurt dışı fuar ve sergilere katılım ve ihracat
5. İthal edilmiş malların ihracı
6. Serbest bölgelere yapılacak ihracat
7. Diğer ihracat Şekilleri:
  - a) Ticari kiralama yoluyla yapılacak ihracat,
  - b) Takas ve bağlı muamele kapsamında yapılacak ihracat,
  - c) Bedelsiz ihracat,
  - d) Transit ticaret,
  - e) Offset
  - f) YurtdıŐına e-ticaret kapsamındaki mal ihracatı

2. BEDELSİZ İHRACAT NEDİR? (İY Md. 4 (c))

- 22/12/1995 tarihli ve 95/7623 sayılı İhracat Rejimi Kararının 3 üncü maddesinin (e) bendine istinaden, karşılığında yurt dışından bir ödeme yapılmaksızın yurt dışına mal çıkarılmasıdır.
- Bedelsiz İhracata ilişkin uygulama usul ve esasları 12/07/2008 tarih ve 26934 sayılı RG'de yayımlanan İhracat: 2008/12 sayılı Bedelsiz İhracat Tebliği ile belirlenmiştir.
- Bedelsiz ihracat yoluyla yurt dışına çıkarılacak eşya için 2008/12 sayılı Tebliğ'in ekinde yer alan "Bedelsiz İhracat Formu" kullanılır.

3. KAYDA BAĞLI İHRACAT NEDİR? (İY Md. 4 (ğ), Md.7)

- Kayda bağlı ihracat, gümrük beyannamesinin, ihracattan önce İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince kayda alındığı ihracat şeklidir.
- Kayda bağlı ihracatta ihracatçılar, gümrük beyannamesi ile birlikte kayıt için İhracatçı Birliklerine müracaat ederler. Birlikler tarafından gümrük beyannameleri onaylanır ve üzerine kayıt meşruhatı düşülür.
- İhracatçı Birliklerinin onaylayıp kayıt meşruhatı verdiği beyannamelerin 30 gün içinde gümrük idarelerine verilmesi gereklidir. İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinin onay tarihinden itibaren başlatılan bu süre uzatılamaz.
- Hangi eşyanın ihracatının kayda bağlı olarak izleneceği, Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından 06.06.2006 tarih ve 26190 sayılı RG'de yayımlanan İhracat:2006/7 İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ ile belirlenir.

4. KONSİNYE İHRACAT NEDİR? (İY Md.9.)

- Kesin satışı daha sonra yapılmak üzere yurt dışındaki alıcılara, komisyonculara, ihracatçının yurt dışındaki şube veya temsilciliklerine mal gönderilmesini ifade eder.

5. KREDİLİ İHRACAT NEDİR? (İY Md. 8, İY Md. 4 (1))

- Kredili ihracat, iki ve çok taraflı kredi anlaşmaları dışında kalmak kaydıyla, ihracat bedellerinin Kambiyo Mevzuatı'nda öngörülen süreleri aşacak şekilde yurda getirilmesine imkan tanıyan bir ihracat şekli idi. Ancak, 08 Şubat 2008 tarihli ve 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2008/13186 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 32 sayılı Karar'ın "İhracat" ile ilgili 8. maddesinde yapılan değişiklik nedeniyle 12/7/2008 tarihli ve 26934 sayılı RG'de yayımlanan İhracat Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik uyarınca **yürürlükten kaldırılmıştır.**

6. TRANSİT TİCARET NEDİR? (İY Md. 4 (n))

- 08 Şubat 2008 tarihli ve 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2008/13186 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 32 sayılı Karar'ın "İhracat" ile ilgili 8. maddesinde yapılan değişiklik nedeniyle 12/7/2008 tarihli ve 26934 sayılı RG'de yayımlanan İhracat Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik uyarınca **Transit Ticaret**; yurt dışında veya serbest bölgede yerleşik bir firmadan ya da antrepodan satın alınan malın, ülkemiz üzerinden transit olarak veya doğrudan doğruya yurt dışında veya serbest bölgede yerleşik bir firmaya ya da antrepoya satılmasıdır.
- Dolayısıyla, eskiden olduğu gibi alış ve satış bedelleri arasında lehte fark olması şartı aranmamakta olup, gümrük işlemleri Transit Rejimi kapsamında sonuçlandırılmaktadır.

7. TAKAS VE BAĞLI MUAMELE NEDİR? (İY Md. 4 (a), 4 (l), 13 (4))

- **Takas:** İhraç veya ithal edilen mal veya hizmet bedelinin, kısmen veya tamamen mal, hizmet veya döviz ile karşılanması işlemidir. Takas, iki ülke arasında gerçekleştirilir.
- İhraç veya ithal edilen mal veya hizmet bedelinin, kısmen veya tamamen mal, hizmet veya döviz ile karşılanması ve bu transferlerin ikiden fazla taraf ülke arasında yapılması ise **bağlı muamele** olarak adlandırılır. Diğer bir ifade ile, Bağlı Muamele, ikiden fazla taraf arasında yapılan takas işlemidir.
- Bağlı muamele ve takas yoluyla yapılacak ihracat işlemlerinin uygulama usul ve esaslarını belirleyen 06.06.2006 tarih ve 26190 sayılı RG'de yayımlanan İhracat:2006/4 sayılı Tebliğ, 12/07/2008 tarihli ve 26934 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İhracat: 2008/10 sayılı Tebliğ ile **yürürlükten kaldırılmıştır.**
- Takas ve bağlı muamele işlemleri yürürlükteki ihracat ve ithalat rejimleri çerçevesinde yürütülür.

8. OFF-SET NEDİR? (İY Md.4 (k))

- Bu ticaret biçimi kamu kuruluşları tarafından açılan savunma alanına yönelik olmayan ve bedeli en az 5.000.000 (Beş milyon) ABD Doları olan uluslararası ihalelerde, ihaleleri kazanan yabancı firma/kuruluşların ihaleleri açan kamu kuruluşlarına yönelik offset taahhütlerini kapsar.
- Off-set, kamu kuruluşları tarafından açılan uluslararası ihaleler çerçevesinde, ihaleyi kazanan firma veya kuruluş tarafından, Türkiye’de üretilen malların, gelir ve giderleri Türkiye’de kaydedilen yurt dışı müteahhitlik hizmetlerinin ve diğer hizmetlerin yeni alıcılara ihracatı veya mevcut alıcılara yönelik ihracat artışı ile taahhüt gereğince Türkiye’nin mevcut ihracat potansiyelinin geliştirilmesine yönelik Müsteşarlıkça onaylanan diğer işlemleri ifade eder.
- Offset uygulamalarının usul ve esasları 27 Temmuz 2007 tarih ve 26595 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İhracat: 2007/6 sayılı “Offset Uygulamalarına İlişkin Tebliğ” ile belirlenmiştir.

9. TİCARİ KİRALAMA YOLUYLA YAPILAN İHRACAT NEDİR? (İY Md. 4 (m))

- Malların kira bedeli karşılığı belirli bir süre kullanılmak üzere geçici olarak Türkiye gümrük bölgesi dışına veya serbest bölgelere çıkarılmasıdır.
- 12/07/2008 tarihli ve 26934 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İhracat Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’ in üçüncü maddesi ile İhracat Yönetmeliği’nin on üçüncü maddesinde değişiklik yapılmış ve söz konusu maddenin ikinci fıkrasına “Ticari Kiralama yoluyla yapılacak ihracat gümrük mevzuatı hükümlerine tabidir” hükmü eklenmiştir.

10. BAŞLAMIS İŞLEM NE DEMEKTİR? (İY Md. 4 (b))

Aşağıdaki durumlar başlamış işlem sayılır:

- 1) Açılan uluslararası ihalelere istinaden yapılan yabancı devlet bağlantılarında, alıcı kuruluş ile bağlantının yapıldığını gösteren yazılı sözleşmenin taraflarca imzalanmış olmasını,
- 2) Bedelsiz ihracatta, gümrük mevzuatı uyarınca gümrük beyannamesi düzenlenmesi gereken hâllerde gümrük beyannamesinin tescil edilmiş olmasını,
- 3) Genel esaslar çerçevesinde, gümrük beyannamesinin İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine onaylatılmış olmasını,
- 4) Kayda bağlı ihracatta, İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince kaydın verilmiş olmasını,
- 5) Konsinye ihracat ile yurt dışı müteahhitlik ve teknik müşavirlik kapsamındaki ihracatta, izin verilmiş olmasını,
- 6) Müsaadeye bağlı ihracatta müsaadenin verilmiş olmasını,
- 7) Offset kapsamında ihracatta offset anlaşmasının imzalanmış olmasını,

IV. BÖLÜM: İHRACAT İLE İLGİLİ ÖZEL DÜZENLEMELER

1. **Daha önceden Türkiye'ye ithal edilmiş (Türkiye'de üretilmemiş) bir eşya ihraç edilebilir mi? (İY Md.11)**
  - İthalat rejimi çerçevesinde ithal edilmiş ve vergileri ödenmiş bulunan yabancı menşeli yeni veya kullanılmış malların ihracı özellik arz etmeyen ihracat kapsamında gerçekleştirilebilmektedir. Bu kapsamdaki ihracat işlemlerinde, ihracatın desteklenmesine yönelik mevzuat, yatırım mevzuatı ile Gümrük Mevzuatı'nın mahrece iade hükümleri saklıdır.

2. Alıcısı ihraç eşyasını kabul etmezse ne yapılır? (İY Md. 14)

- (1) Alıcısı tarafından kabul edilmeyen mallar karşılığında aynı bedel ve şartlarla mal ihracına ilişkin talepler, durumu gösterir belgelere istinaden gümrük mevzuatı çerçevesinde giriş ve çıkışta ayniyeti tespit edilmek suretiyle gümrük idarelerince sonuçlandırılır.
- (2) Alıcısı tarafından kabul edilmeyen malların başka bedel ve şartlarla aynı veya farklı alıcılara satışına ilişkin talepler, durumu gösterir belgeler ve yeni satış sözleşmesine ait İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğince onaylı faturanın ibrazından sonra gümrük idarelerince sonuçlandırılır.
- (3) Gümrük idarelerince sonuçlandırılan talepler ilgili İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine ve mükellefin bağlı bulunduğu vergi dairesine bildirilir.
- (4) Alıcısı tarafından kabul edilmeyen malların bozulabilir nitelikte olması halinde, bu tür talepler İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği veya daha sonra İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğine bilgi vermek kaydıyla Müsteşarlık yurt dışı teşkilatınca sonuçlandırılır. Müsteşarlık yurt dışı teşkilatınca sonuçlandırılan talepler, ilgili gümrük idaresine bildirilir.
- (5) Yukarıda yer alan hususlar, ihracatın desteklenmesine yönelik mevzuat kapsamında yapılmış olması halinde, ait olduğu mevzuat hükümlerine tabidir.

3. İhraç eşyası alıcısına teslim edilememişse ne yapılır? (*İY Md. 15*)

- Eşyanın alıcısına teslim edilememesi halinde yanma veya çalınma gibi haklı ve zorunlu nedenlerin varlığı aranır. Bu eşyanın yerine ihracat yapılmak isteniyorsa, ihraç edilmiş olan eşyanın neden alıcısına ulaştırılmadığını ispatlayan belgeler ile birlikte Dış Ticaret Müsteşarlığı'na başvurulur.

4. Yurt dışı fuar ve sergilere katılım konusundaki prosedür nasıldır? (*İY Md. 10*)

- Türkiye'nin hangi yurt dışı uluslararası fuar ve sergilerde temsil edileceği Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından belirlenir.
- Firma ve kuruluşların bu tür fuar ve sergilere gerek Türkiye'yi temsilen milli düzeyde gerekse de bireysel olarak katılmaları mümkündür.
- Bu kapsamda yurt dışında bedelli ve/veya bedelsiz olarak gönderilecek eşyanın ihracatına ilişkin işlemler gümrük idaresince sonuçlandırılır.

V. BÖLÜM: İHRACAT GÜMRÜK İŞLEMLERİ

- İhracat Rejimi ile ilgili hükümlere Gümrük Kanunu'nun 150 ve 151 inci maddelerinde yer verilmiştir.

MADDE 150- I. İhracat rejimi, serbest dolaşımda bulunan eşyanın ihraç amacıyla Türkiye Gümrük Bölgesi dışına çıkışına ilişkin hükümlerin uygulandığı rejimdir. İhracat, ticaret politikası önlemleri ve gerektiği takdirde ihracat vergileri de dahil olmak üzere çıkış işlemlerine ilişkin hükümlerin uygulanmasıyla gerçekleştirilir.

2. Türkiye Gümrük Bölgesinden ihraç edilecek eşya, ihracata ilişkin gümrük beyannamesi ile yetkili gümrük idaresine beyan edilir.
3. Türkiye Gümrük Bölgesinden çıkacak eşyanın gümrük beyannamesine tabi olmayacağı hal ve şartlar yönetmelikle belirlenir.
4. Müsteşarlık, gerektiğinde ihraç eşyasının cinsine, niteliklerine ve ihracatın özelliğine göre ihracatın daha kolay yapılmasını sağlayacak usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

MADDE 151- İhraç eşyası, buna ilişkin gümrük beyannamesinin tescili sırasında bulunduğu durum ve niteliğini gümrük denetiminden çıktığı sırada da aynen muhafaza etmesi ve bu haliyle Türkiye Gümrük Bölgesini terk etmesi koşuluyla fiilen ihraç edilmiş sayılır. Bu durumda, ihraç eşyası üzerindeki gümrük denetimi sona erer.

■ İhracat Rejimi ile ilgili hükümlere Gümrük Yönetmeliği'nin 510-517 ve 541 inci maddelerinde yer verilmiştir.

- **Md. 510:** *Tanım*
- **Md. 511:** *Beyan*
- **Md. 512:** *Ticaret Politikası Önlemleri*
- **Md. 513:** *Fiili İhracat*
- **Md. 514:** *İhracat Kısıtlamaları*
- **Md.515:** *Geçici Depolama Süresi ve Takip Edilmeyen Beyannameler*
- **Md. 516:** *Beyan Edilen Eşyanın Tamamen İhraç Edilmemesi*
- **Md. 517:** *İhracata İlişkin Özel Düzenlemeler*
- **Md. 541:** *Özet Beyan*

VI. BÖLÜM: İHRACATTA ARANILAN BELGELER

1. **BEYANNAMESİZ OLARAK YURT DIŞINA EŞYA ÇIKARILMASINA İZİN VERİLEBİLİR Mİ?**
  - ***GK: 150/2, 150/3***
  - ***GY: 165, 511***

2. İHRACAT İŞLEMİNDE GÜMRÜK BEYANNAMESİNE HANGİ BELGELER EKLENİR?

- 1. Fatura**
- 2. Kontrol Belgesi**
- 3. Menşe Şahadetnamesi/EUR.1 Dolaşım Sertifikası**
- 4. A.TR Dolaşım Belgesi**
- 5. Bitki Sağlık Sertifikaları**
- 6. Ekspertiz Raporu**
- 7. İhracı Ön İzne Bağlı Eşyada İlgili Kurumca Verilen İzni Gösterir Belge**

VII. BÖLÜM: İHRACATA YÖNELİK DEVLET YARDIMLARI

- 94/6401 sayılı İhracata Yönelik Devlet Yardımları Kararı çerçevesinde sağlanan ihracata yönelik devlet yardımları:
  1. Ar-Ge yardımları,
  2. Çevre koruma yardımları,
  3. Yurt içi ve yurt dışında düzenlenen uluslararası nitelikteki ihtisas fuarları ile ilgili yardımlar
  4. Pazar araştırmasına yönelik yardımlar
  5. Yurt dışında ofis-mağaza işletme ve tanıtım faaliyetlerine ilişkin yardımlar
  6. Eğitim yardımları
  7. Tarımsal ürünlerde ihracat iadesi yardımları
  8. Diğer devlet yardımları

VIII. BÖLÜM:

İHRACATTA STANDARDİZASYON KONTROLÜ

- 1930'lu yıllarda başlatılan standardizasyon kontrolü ile geleneksel tarım ürünlerimizin dış pazarlardaki itibarının korunması ve istikrarlı pazarlar yaratılması amaçlanmaktadır.
- Yaş meyve sebze, bakliyat, bitkisel yağlar, pamuk, kuru ve kurutulmuş meyvelerden oluşan bazı tarım ürünleri ile bazı salyangozlar, bazı küçükbaş ve büyükbaş hayvanların orjinal bağırsakları, tavuk yumurtaları gibi ürünlerin ihraç edilebilmesi için, bu ürünlerin belirli standartlarda olduğunun belgelenmesi gereklidir.
- İlgili tüzük veya standardına uygun olduğu tespit edilen ürünler için Kontrol Belgesi düzenlenir ve ihracat sırasında çıkış beyannamesinin ekinde gümrük idaresine sunulur.

Ihracatı zorunlu standart denetimine tabi eşyadan, aşağıdaki durumlarda, gümrük idarelerince Kontrol Belgesi aranmaz:

- a) İhraç edilecek ürünle ilgili Ticari Kalite Denetim Yeterlilik Belgesi'nin ve gerektiğinde malın özelliğine göre Müsteşarlıkça istenebilecek ilave belge ve/veya analiz raporlarının, anılan belge sahibi imalatçı-ihracatçılar tarafından ilgili gümrük idaresine ibrazı halinde,
- b) Yurt dışında inşaat, tesisat ve montaj işi alan müteahhitler tarafından, işçilerinin ihtiyacı olan zorunlu standartlar kapsamındaki maddelerin ihracatında, ilgili merci tarafından düzenlenecek ihraç müsaadesinin ilgili gümrük idaresine ibrazı halinde,
- c) Hariçte İşleme Rejimi kapsamında yapılacak ihracatta,
- d) Bedelsiz ihracatta.

IX. BÖLÜM:

DESTEKLEME VE FİYAT İSTİKRAR FONU

- Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu, dış ticaretin ülke ekonomisinin yararına düzenlenmesi sağlanması amacıyla, madde politikasının takibi ve fiyat istikrarının temini amacıyla 25.1.1980 tarihinde 2976 sayılı Dış Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanununun 2'nci maddesine istinaden 14.10.1988 tarihli ve 88/13384 sayılı Karar ile ihdas olunmuştur.
- **İhracatında DFİF Prim Kesintisi Yapılan Eşya**
  1. Her türlü natürel iç/kabuklu fındık
  2. İşlenmiş deri ve kösele dışında kalan, pikle deri dahil, her türlü hayvan deri ve postları.

İhracatında DFİF'ten prim ödemesinden yararlanabilecek eşya:

1. Buket yapmaya elverişli veya süs amacına uygun cinsten çiçekler ve tomurcuklar
2. Sebzeler (pişirilmemiş, buharda veya suda kaynatılarak pişirilmiş) (dondurulmuş)
3. Kurutulmuş sebzeler (bütün halde, kesilmiş, dilimlenmiş, kırılmış veya toz halinde, fakat başka şekilde hazırlanmamış)
4. Meyveler ve sert çekirdekli meyveler (pişirilmemiş, buharda veya suda kaynatılarak pişirilmiş, dondurulmuş)
5. Dondurulmuş Meyve ve sebze ile meyve ve sebze işleme sanayiine dayalı gıda maddeleri
6. Bal

İhracatında DFİF'ten prim ödemesinden yararlanabilecek eşya: (Devam)

7. Reçel, jöle, marmelat, meyve veya sert kabuklu meyve püreleri veya pastları
8. Meyve suları ve sebze suları, meyve nektarları
9. Zeytinyağı
10. Hazırlanmış veya konserve edilmiş balıklar
11. Kümes hayvanları etleri
12. Yumurta
13. Kümes hayvanları etinden, sakatatından yapılmış sosisler ve benzeri ürünler ile kümes hayvanları etinden hazırlanmış veya konserve edilmiş ürünler
14. Çikolata ve kakao içeren gıda müstahzarları
15. Bisküviler, gofretler, kekler16Makarnalar

X. BÖLÜM: İHRACATTA “ÜLKEYE” ÖZEL DÜZENLEMELER

- İhracat işlemlerinde, ihracatın yapıldığı ülke belirleyicidir. İhracat yapılan ülkeye göre değişen düzenlemelere aşağıda yer verilmiştir:

1. AB Ülkeleri

Avrupa Birliği ülkelerine ihraç edilen sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünleri için, ithalatçı ülkede tercihli rejimin uygulanabilmesi için A.TR Dolaşım Belgesinin, tarım ürünleri ve AKÇT kapsamı eşya için EUR.1 Dolaşım Sertifikasının çıkış beyannamesine eklenmesi gerekir.

2. EFTA Ülkeleri

- EFTA üyesi ülkeler olan İsviçre, Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn'a yapılan ihracatta, ithalatçı ülkede tercihli rejimden yararlanılabilmesi için EUR.1 Dolaşım Sertifikası'nın çıkış beyannamesine eklenmesi gerekir.

3. STA imzalanan ülkeler

- Ülkemiz ile STA imzalamış olan ülkelere yapılan ihracatta ithalatçı ülkede tercihli rejimden yararlanılabilmesi için EUR.1 Dolaşım Sertifikasının çıkış beyannamesine eklenmesi gereklidir.

4. GTS kapsamında taviz tanıyan ülkeler

- Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi'nin sağladığı tavizli gümrük vergisi oranlarından yararlanılabilmesi için, sistem kapsamında ülkemize tercih tanıyan ülkelere yapılan ihracat işlemlerinde çıkış beyannamesine "Özel Menşe Şahadetnamesi" eklenmesi gerekir.
- Ülkemiz bu sistem kapsamında, ABD, Avustralya, Kanada, Japonya, Yeni Zelanda ve Rusya Federasyonu'nun tanıdığı preferanslardan yararlanmaktadır.
- İhracatçının tavizli vergi oranından yararlanabilmesi için ihraç eşyasının ithal ülkesinin taviz tanıdığı listede ismen yer alması gereklidir. Özel Menşe Şahadetnameleri Oda'lar tarafından düzenlenmekte ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından onaylanmaktadır.

5. Rusya Federasyonu (Doğalgaz Anlaşması)

- Ülkemiz ile Rusya Federasyonu arasındaki Doğalgaz Anlaşması çerçevesinde bu ülkeden alınan doğal gaz karşılığında ihracat gerçekleştirilmektedir.
- Bu kapsamda yapılacak ihracata ilişkin mal listeleri yıllık olarak belirlenmekte ve yayımlanmaktadır. Bu tür ihracat, kayda bağlı ihracat kapsamında değerlendirilmekte ve ihracatçı birliklerince izlenmektedir.

6. Irak

- Irak'a yönelik yaptırımlar, BMGK'nın 22.05.2003 tarihli 1483 sayılı Kararı sona erdi

XI. BÖLÜM

İHRACATTA “EŞYAYA” ÖZEL DÜZENLEMELER

- İhracat işlemlerinde, ihraç edilen eşyanın niteliği belirleyicidir. Bu kapsamda 3 tür eşya vardır:
  1. İhracı Yasak Eşya
  2. İhracı Ön İzne Tabi Eşya
  3. İhracı “Kayda Bağlı İhracat” Kapsamında İzlenen Eşya

İhracı Yasak Eşya

1. Kültür ve tabiat varlıkları (Eski eserler)
2. Hint keneviri
3. Tütün tohumu ve fidesi
4. Tiftik keçisi
5. İhracı izne bağlı mallar listesinde yer alan türler hariç bütün av ve yaban hayvanları (canlı ve cansız olarak ve tanınabilir en küçük parçaları ile bunlardan mamul konfeksiyon)
6. Ceviz, dut, kiraz, armut, erik, porsuk, dışbudak, karaağaç ve ıhlamur adlı ağaç türlerinin kütük, tomruk, kereste, kalas ve taslak olarak ihracı

İhracı Yasak Eşya (Devam)

7. İhracatı yasak olan doğal çiçek soğanları
8. Odun ve odun kömürü (Meyve kabuklarından üretilen mangal kömürü hariç)
9. Sığla (*liquidambar orientalis*)
10. Yalankoz (*pterocarya carpinifolia*)
11. Datça hurması (*Phoenix the ophrasti crenter*)
12. Zeytin (tescili yapılmış ve Milli Çeşit Listesi'nde yayımlanmış olan çeşitlerin yurt içinde sertifikalandırılmış olanları hariç), incir, fındık, Antep fıstığı, asma (sultani çekirdeksiz) fidanları
13. Salep (toz, tablet ve her türlü formda)

Ihracı Ön İzne Bağlı Eşya

1. Harp, silah ve mühimmatı (Spor ve av tüfekleri hariç)
2. Afyon ve haşhaş kellesi Uyuşturucu Maddeler ve 1972 tarihli Protokolle değiştirilen 1961 tarihli Uyuşturucu Maddeler Tek Sözleşmesi, 1971 tarihli Psikotrop Maddelere İlişkin Sözleşme ve 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Yasadışı Trafiğinin Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi kapsamındaki mallar
3. Tehlikeli Atıkların Sınırlarötesi Taşınımının ve Bertarafının Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi Kapsamındaki mallar
4. Yaban domuzu, kurt, çakal, tilki, sansar, porsuk ile yılanlar, kaplumbağa ve kertenkelelerin canlı ve cansız halde ve bunların tanınabilir parçaları ile bunlardan mamul konfeksiyon
5. Gübreler (Kimyevi gübreler hariç)

İhracı Ön İzne Bağlı Eşya (Devam)

6. Tohumlar (Orman ağacı tohumları hariç)
7. Su ürünlerinden su ürünleri avcılığını düzenleyen esaslar çerçevesinde avlanması yasak olan cins ve nitelikteki su ürünleri (sülükler dahil)
8. Yarış atları
9. Yem Kanunu kapsamına giren yemler
10. Veteriner ilaçları
11. İhracat amacıyla doğadan elde edilmesi kontenjanla veya başka herhangi bir kayıtla sınırlandırılan doğal çiçek soğanları
12. Damızlık büyük ve küçük baş hayvan
13. Doğa mantarı (Sadece Avrupa Birliği üyesi ülkelere yönelik ihracat için)

İhracı Ön İzne Bağlı Eşya (Devam)

14. Mavi yüzgeçli orkinos (*Thynnus thunnus*) (canlı, taze soğutulmuş, dondurulmuş veya işlenmiş)
15. Nükleer Alanda Kullanılan Malzeme, Ekipman ve İlgili Teknolojinin İhracatına İzin Verilmesine İlişkin Yönetmelik kapsamındaki mallar
16. Füze Teknolojisi Kontrol Rejimi (FTKR) kapsamındaki mallar
17. Şeker
18. Orman ağacı tohumları ve diğer yetiştirme materyalleri
19. 87/12028 Karar sayılı Tekel Dışı Bırakılan Patlayıcı Maddelerle Av Malzemesi ve Benzerlerinin Üretimi, İthalı, Taşınması, Saklanması, Depolanması, Satışı, Kullanılması, Yok Edilmesi, Denetlenmesi Usul ve Esaslarına İlişkin Tüzük kapsamına giren patlayıcı maddeler (harp silah ve mühimmatı hariç)
20. Zeytin fidanı (tescili yapılmış ve Milli Çeşit Listesi'nde yayımlanmış olan çeşitlerin yurt içinde sertifikalandırılmış olanları)

Kayda Bağlı İhracat Kapsamındaki Eşya

1. Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu primi kesintisine tabi maddelerin ihracı,
2. Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu'ndan ödeme yapılan maddelerin ihracı,
3. Ülkemizde kredi karşılığı kurulan tesislerin bedelinin malla geri ödenmesine ilişkin özel hesaplar çerçevesinde ihracat,
4. Ülkemiz ile Rusya Federasyonu arasındaki doğalgaz anlaşması çerçevesinde ihracat,
5. Ülkemiz ihraç ürünlerine miktar kısıtlaması uygulayan ülkelere yapılan kısıtlama kapsamındaki maddelerin ihracı,
6. Birleşmiş Milletler Kararları uyarınca ekonomik yaptırım uygulanan ülkelere ihracat,
7. 10/6/2005 tarihli ve 25841 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik kapsamında sertifikayı haiz mallar,

Kayda Bağlı İhracat Kapsamındaki Eşya (Devam)

8. İşlem görmemiş zeytinyağı ve işlem görmüş dökme veya varilli zeytinyağı,
9. Meyan kökü,
10. Ham lületaşı ve taslak pipo,
11. Ozon tabakasının korunmasına dair Viyana Sözleşmesi ile bu sözleşmeye ait Protokoller ve değişiklikler kapsamındaki malların sadece söz konusu düzenlemelere taraf ülkelere yönelik ihracatı,
12. Torba, çuval ve kutulu halde işlem görmemiş zeytin,
13. Orijinal baęırsak,
14. Canlı koyun, kıl keçisi, büyükbaş hayvan,
15. Dökme halde kapyra cinsi kırmızı biber (konik biber),
16. Ham zeytin (fermantasyonu tamamlanmamış),
17. Bakır ve çinko hurda ve döküntüleri,

Kayda Bağlı İhracat Kapsamındaki Eşya (Devam)

18. Beyaz Mermer (Ham ve Kabaca Yontulmuş- 2515.11.00.00.11), Renkli ve Damarlı Mermer (Ham ve Kabaca Yontulmuş- 2515.11.00.00.12), Oniks (Ham ve Kabaca Yontulmuş- 2515.11.00.00.13), Traverten (Ham ve Kabaca Yontulmuş- 2515.11.00.00.14), Diğerleri (Ham ve Kabaca Yontulmuş- 2515.11.00.00.19),
19. Çimento (2523.21, 2523.29, 2523.30, 2523.90),
20. Kornişonlar (0707.00.90.00.00).
21. Çam Fıstığı (İç Çam Fıstığı Hariç),
22. Buęday ve mahlut (GTİP No: 10.01), Kara Buęday (GTİP No: 1008.10), Buęday ve çavdar melezi (GTİP No: 1008.90.10).
23. Mercimekler (GTİP No: 0713.40).

XII. BÖLÜM: KAMBIYO DENETİMİ

- 08 Şubat 2008 tarihli ve 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2008/13186 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 32 sayılı Karar'ın "İhracat" ile ilgili 8. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
- **MADDE 3 – Aynı Kararın 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.**
- **"MADDE 8 – (1) İhracat bedellerinin tasarrufu serbesttir. Bakanlık ihtiyaç duyulması halinde ihracat bedellerinin yurda getirilmesine ilişkin düzenleme yapmaya yetkilidir."**
- Buna göre, ihracat bedeli dövizlerin yurda getirilmesi ve bozdurulması zorunlu olmaktan çıkarılarak, tamamı serbest tasarrufa bırakılmıştır.

İHRACAT KONTROLLERİ

- İhracat Kontrolü, bölgesel ve uluslararası güvenlik ve istikrarı sağlama amacını taşıyan ve “Yayılanın Önlenmesi” ve “Silahsızlanma” kavramları ile birlikte düşünülmesi gereken çok taraflı kontroller bütünüdür.
- İhracat kontrol rejimlerinin temel amacı konvansiyonel silah transferlerinin şeffaflık içerisinde gerçekleştirilmesi ve nükleer, biyolojik ve kimyasal kitle imha silahları geliştirmeye yönelik ihracatların, uluslararası ticaret engellenmeksizin, kontrol altına alınmasıdır.
- Ülkemiz izlediği dış politika ve ulusal güvenlik politikası çerçevesinde, “silahsızlanma” ve “yayılanın önlenmesi” amacını güden tüm uluslararası anlaşmalara taraf ve uluslararası düzenleme ve gruplara üye olmuştur.

Kitle imha silahlarının denetim altına alınması ve yasaklanması konusunda taraf ülkeler açısından hukuki bağlayıcılığı olan temel antlaşmalar/sözleşmeler:

1. Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşması (NSYÖA)
2. Biyolojik Silahlar Sözleşmesi (BSS)
3. Kimyasal Silahlar Sözleşmesi (KSS)
4. Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması (NDYA).

İHRACAT KONTROL REJİMLERİ

- 1. Wassenaar Düzenlemesi**
- 2. Füze Teknolojisi Kontrol Rejimi**
- 3. Avustralya Grubu**
- 4. Nükleer Tedarikçiler Grubu**
- 5. Zangger Komitesi**